

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Прарэктар па вучэбнай рабоце

 А. В. Данільчанка

(дата зацвярджэння)

Рэгістрацыйны № УД 8225 / вуч.

РЭДАГАВАННЕ

Вучэбная праграма ўстановы вышэйшай адукацыі

па вучэбнай дысцыпліне для спецыяльнасці

1-23 01 09 Журналістыка міжнародная

2016 г.

Вучэбная праграма складзена на падставе адукацыйнага стандарту АСВА 1-23 01-09-2013 і вучэбных планаў № Е 23-267/вуч. 2015 г., Е 23и-268/вуч. 2015 г.

СКЛАДАЛЬНІК:

А. У. Дуброўскі, дацэнт кафедры стылістыкі і літаратурнага рэдагавання Інстытута журналістыкі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, кандыдат філалагічных навук, дацэнт

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:

Кафедрай стылістыкі і літаратурнага рэдагавання Інстытута журналістыкі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта
(пракакол № 9 ад 6.04.2016 г.);

Навукова-метадычным саветам Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта
(пракакол № 5 ад 28.04.2016 г.)

Загадчык кафедры стылістыкі і літаратурнага рэдагавання

_____ В. І. Іўчанкаў

_____.2016 г.

Складальнік

_____ А. У. Дуброўскі

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПСКА

Роля і месца вучэбнай дысцыпліны ў сістэме падрыхтоўкі спецыяліста. Вучэбная дысцыпліна «Рэдагаванне» з’яўляецца традыцыйнай у сістэме падрыхтоўкі кадраў на факультэтах (аддзяленнях) журналістыкі ва ўніверсітэтах Рэспублікі Беларусь. Вывучэнне аўтарамі-журналістамі тэарэтычных асноў рэдагавання, яго інфармацыйнай і камунікацыйнай сутнасці мае важнае значэнне ў далейшай творчай дзейнасці і з’яўляецца неад’емным складнікам прафесійнай падрыхтоўкі. «Рэдагаванне» разглядаецца сёння як прыкладная па характары, практычная па мэце і комплексная па складніках вучэбная дысцыпліна. У аснову яе зместу пакладзены тэкст як прадукт разумова-маўленчай дзейнасці, як носьбіт галоўнай інфармацыі публіцыстычнага твора. Вучэбная дысцыпліна «Рэдагаванне» скіравана на дакладнае, глыбокае асэнсаванне метадалогіі рэдактарскага працэсу, на спасціжэнне яго заканамернасцей, вызначэнне катэгорый і паняццяў, на ўсведамленне камунікацыйнай ролі рэдагавання ў забеспячэнні грамадства вартым інфармацыйным прадуктам. Інфармацыйна-камунікацыйная сутнасць рэдактарскай дзейнасці і ёсць канцэптואльная аснова сучаснага рэдагавання. Вучэбная дысцыпліна «Рэдагаванне» ўваходзіць у кампанент УВА цыкла агульнанавуковых і агульнапрафесійных дысцыплін.

Сувязь вучэбнай дысцыпліны з іншымі дысцыплінамі вучэбнага плана. Вывучэнне дысцыпліны «Рэдагаванне» грунтуецца на ведах і суправаджаецца паглыбленымі міжпрадметнымі сувязямі з дысцыплінай «Мова і стыль сродкаў масавай камунікацыі». Дысцыпліна як міжпрадметная заклікана фарміраваць духоўны свет журналіста, садзейнічаць беспраблемнаму дыялогу аўтара журналісцкага матэрыялу і рэдактара.

Мэты і задачы вучэбнай дысцыпліны. Мэта вывучэння дысцыпліны – выкласці метадалагічныя асновы рэдактарскага аналізу і праўкі прызначанага для размяшчэння ў друку, тэлерадыёэфіры або інтэрнэце аўтарскага матэрыялу і выпрацаваць прафесійныя навывкі яго ўдасканалення з боку зместу і літаратурнай формы. Гэта дасягаецца вырашэннем наступных задач: асваенне дыяхранічнага аспекту рэдагавання як самастойнай вучэбнай дысцыпліны; спасціжэнне метадаў работы рэдактара з журналісцкім творам у залежнасці ад жанру і віду тэксту, тыпу выдання, чытацкага адраса; асэнсаванне спецыфікі рэдактарскай дзейнасці ў розных сродках масавай інфармацыі (газеты, часопісы, радыё, тэлебачанне, інтэрнэт-выданні, прэс-службы, інфармацыйныя і рэкламныя агенцтвы і інш.); матываванае правядзенне моўна-стылёвай праўкі; валоданне метадыкай рэдагавання ва ўмовах камп’ютарызацыі.

Патрабаванні да асваення вучэбнай дысцыпліны.

У выніку вывучэння вучэбнай дысцыпліны студэнт павінен:

ведаць:

- тэарэтычныя асновы падрыхтоўкі аўтарскага рукапісу да апублікавання, агучвання на радыё/тэлебачанні, размяшчэння ў інтэрнэце;
- асновы рэдактарскага аналізу тэксту;
- паслядоўнасць творчага працэсу рэдагавання і яго этапы;
- прыёмы рэдактарскай і карэктарскай праўкі;

умець:

- ацэньваць аўтарскі рукапіс на прадмет мэтазгоднасці яго выдання;
- ажыццяўляць усебаковы рэдактарскі аналіз аўтарскага рукапісу ў мэтах выпрацоўкі рэкамендацый аўтару, накіраваных на дапрацоўку тэксту;
- на падставе тэарэтычнай аргументацыі і аўтарскай самаідэнтыфікацыі рабіць рэдактарскую праўку тэксту;

валодаць:

- прыёмамі мысленчага мадэлявання ў працэсе рэдактарскага аналізу;
- спосабамі праверкі аўтарскага тэксту на разнастайных этапах рэдагавання;
- метадыкай аналізу мовы і стылю твора;
- тэхнікай праўкі аўтарскага рукапісу.

Характарыстыка метадаў і тэхналогій навучання. Пры вывучэнні дысцыпліны, акрамя традыцыйных, выкарыстоўваецца метады інтэрактыўны, арыентаваны на больш шырокае ўзаемадзеянне студэнтаў не толькі з выкладчыкам, але і адзін з адным, на дамінаванне актыўнасці навучэнцаў у адукацыйным працэсе. Практыкуецца праблемны падыход да навучання. Гэта дае студэнту магчымасць сканструяваць уласны алгарытм навучання, які дапамагае ўсвядоміць асноўныя характарыстыкі аўтарскага матэрыялу і вызначыць прыватную метадыку яго рэдагавання. У практыцы выкладання выкарыстоўваюцца камп'ютарныя тэхналогіі, электронная бібліятэка, сайтавае суправаджэнне навукова-метадычнага забеспячэння адукацыйнага працэсу.

У адпаведнасці з вучэбным планам на вывучэнне дысцыпліны «Рэдагаванне» адведзена 128 гадзін, у тым ліку аўдыторных – 60 гадзін, з іх 16 гадзін лекцыі, 42 гадзіны – практычныя заняткі, 2 гадзіны – кіруемая самастойная работа. Выкладанне дысцыпліны праводзіцца на вочнай форме навучання і разлічана на трэці семестр II курса. Форма кантролю ведаў па дысцыпліне – экзамен.

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

1. Рэдагаванне як вучэбная дысцыпліна і як дзейнасць

«Рэдагаванне» як вучэбная дысцыпліна, мэта і задачы яе вывучэння. Працэс фарміравання дысцыпліны. Распаўсюджанне рэдагавання як віду творчай дзейнасці. Аспекты рэдагавання. Рэдагаванне літаратурнае, агульнае, навуковае, тэхнічнае, мастацкае: адрозненне паняццяў. Рэдактарская этыка. Мера адказнасці рэдактара за ідэалагічную якасць тэксту. Асаблівасці працы рэдактара ў рэчышчы дзяржаўнай ідэалогіі.

2. Значэнне вопыту рэдактарскай дзейнасці беларускіх і расійскіх асветнікаў, пісьменнікаў, публіцыстаў для фарміравання сучаснай школы рэдагавання

Рэдактарская дзейнасць Ф. Скарыны. Літаратурнае настаўніцтва – характэрная рыса працы беларускіх і рускіх пісьменнікаў з маладымі аўтарамі. Аналіз рэдактарскіх правак і заўваг, зробленых пісьменнікамі на палях рукапісаў. Значэнне рэдактарскага вопыту такіх майстроў літаратуры, як М. В. Ламаносаў, А. С. Пушкін, В. Г. Бялінскі, М. А. Някрасаў, Л. М. Талстой, А. П. Чэхаў, А. М. Горкі, Я. Колас, К. Крапіва, М. Лужанін, Я. Скрыган, К. Чорны, Я. Брыль і інш. Рэдактары-прафесіяналы аб вопыце сваёй працы (Л. Чукоўская, Н. Галь, Т. В'юкава, А. Рыс і інш.).

3. Тэкст як прадмет творчай працы рэдактара.

Камунікацыйная сутнасць і псіхалагічныя перадумовы рэдагавання

Тэрмін «тэкст» у тэорыі рэдагавання. Трактоўка тэрміна «тэкст» у тэорыі тэксту – агульнасць даследчыцкіх задач (даследаванне сэнсавага боку тэксту ў працэсе яго стварэння, успрымання і разумення; назіранне над тэкстам як адзінкай камунікацыі; вывучэнне праблемы інфармацыйнасці тэксту, стварэнне метадык кадзіравання і дэкадзіравання інфармацыі).

Асноўныя характарыстыкі тэксту (цэласнасць, звязнасць, замацаванасць у пэўнай знакавай сістэме, інфармацыйнасць). Асаблівасці вуснага і пісьмовага маўлення. Апрацоўка запісаў вуснага маўлення пры падрыхтоўцы да друку (тэкставыя спосабы перадачы інтанацыі і настрою суразмоўцы; захаванне маўленчага вобраза, рытміка-меладычных асаблівасцей маўлення).

Параметры літаратурнай формы тэксту (інфармацыйнасць: фактычны матэрыял, лагічная культура, загаловак; моўная якасць: лексіка-граматычная норма, стылёвае адзінства, выяўленчыя сродкі, для радыё- і тэлевізійных тэкстаў – фоніка, рытміка-меладычны малюнак).

Камунікацыйная сутнасць рэдагавання. Месца рэдактара ў ланцужку аўтар – рэдактар – чытач (слухач, глядач). Псіхалагічныя перадумовы рэдагавання. Псіхалагічныя праблемы камунікацыі паміж рэдактарам і аўтарам у працэсе падрыхтоўкі твора да выхаду ў свет (друк, радыё, тэлебачанне, інтэрнэт-выданні). Улік псіхалогіі адрасата (чытача, слухача, гледача) пры аналізе, ацэнцы і праўцы тэксту. Перадумовы псіхалагічнага ўспрымання тэксту (устастаноўка на свядомае стаўленне да разумення тэксту, аўтарскай і ўласнай працы; кантроль як найважнейшая задача рэдактара падчас яго працы над тэкстам).

4. Методыка рэдактарскага аналізу і ацэнкі аўтарскага твора

Паняцце тэрміна «рэдактарскі аналіз». Трактоўка тэрміна ў логіцы, псіхалогіі і рэдагаванні. Сутнасць прадмета рэдактарскага аналізу. Вызначэнне грамадскай

значнасці твора, яго ідэалагічнага ўзроўню. Механізм працэсаў рэдактарскага аналізу. Дзве галоўныя задачы рэдактарскага аналізу: прагназаванне рэальнага ўздзеяння твора на чытача і высвятленне, якім павінна быць гэтае ўздзеянне. Тры кірункі агульнай структуры рэдактарскага аналізу тэксту. Рэдактарскі аналіз паводле адзінак тэксту (адзінак маўлення: слоў, словазлучэнняў, сказаў і г. д. і адзінак мыслення: паняццяў, меркаванняў, доказаў і г. д.). Маўленчыя, лагічныя, кампазіцыйныя і рубрыкацыйныя адзінкі тэксту як адзінкі цэласнасці тэксту, іх узаемасувязь. Рэдактарскі аналіз як мысленчы эксперымент у даследаванні грамадскай каштоўнасці твора і ўздзеяння яго на чытача.

5. Віды рэдактарскага чытання і рэдактарскай праўкі тэксту

Тры віды рэдактарскага чытання тэксту: азнаямляльнае, паглыбленае і кантрольнае (шліфавальнае), іх мэты і асаблівасці.

Паняцці «рэдактарскі аналіз» і «рэдактарская праўка», іх адрозненне і агульнасць задач. Прынцыпы праўкі. Віды праўкі: праўка-вычытка, праўка-скарачэнне, праўка-апрацоўка, праўка-пераробка, задачы рэдактара пры іх правядзенні. Тыпалогія памылак у час праўкі. Карэктарская і рэдактарская праўка. Тэхніка праўкі. Карэктурныя знакі.

6. Рэдагаванне фактычнага матэрыялу літаратурнага твора

Функцыянальнае прызначэнне фактычнага матэрыялу. Метадалагічныя прынцыпы фактаў у сувязі з ідэяй, тэмай, жанравымі асаблівасцямі публікацый. Дакладнасць, навізна, пераканальнасць фактычнага матэрыялу. Віды фактычнага матэрыялу. Прыёмы праверкі і рэдагавання фактычнага матэрыялу. Прынцып напісання імёнаў, прозвішчаў, географічных назваў, тэрмінаў, адзінак вымярэння, найменняў у межах тэксту. Прыёмы рэдагавання лічбавых даных і статыстычнага матэрыялу. Таблічнае афармленне фактычнага матэрыялу. Даведачныя і аналітычныя табліцы, іх рэдагаванне. Унутрытэкставая праверка звестак. Цытата ў тэксце. Правілы цытавання. Праверка цытат і іх афармленне. Крыніцы праверкі фактычнага матэрыялу. Ілюстрацыйны фактычны матэрыял.

7. Рэдагаванне тэксту з лагічнага боку.

Рэдагаванне кампазіцыі твора

Сутнасць лагічнага рэдагавання тэксту. Сродкі сувязі паміж сэнсавымі зв'язкамі тэксту. Асноўныя законы лагічнага мыслення (закон тоеснасці, закон супярэчлівасці, закон выключанага трэцяга, закон дастатковай падставы), праверка іх захавання ў працэсе рэдагавання. Прыёмы выяўлення лагічных памылак. Лагічныя азначэнні (дэфініцыі). Праца рэдактара над лагічнымі азначэннямі. Доказы і патрабаванні да іх. Сэнсавыя памылкі ў тэксце і прычыны іх узнікнення: парушэнне законаў логікі, недакладнасць словаўжывання, парушэнне граматычных формаў, парадку слоў.

Кампазіцыя літаратурнага твора як адлюстраванне лагічных сувязяў у тэксце. Асаблівасці структуры літаратурнага твора, кампазіцыі мастацкага і немастацкага твора. Пабудова журналісцкага тэксту (структурныя адзінкі). Тыповыя недахопы кампазіцыі. Методыка рэдактарскага аналізу структуры журналісцкага тэксту.

Аналіз плана як прыём ацэнкі рэдактарам кампазіцыі. Віды планаў. Пачатковыя фразы, загаловак, канцоўка ў час рэдактарскага аналізу. Загаловак як сэнсавы цэнтр і кампазіцыйны стрыжань тэксту. Інфармацыйная насычанасць

загалоўка. Сінтаксічная структура загалоўка. Загалоўак у сучасных СМК. Загалоўкі-хедлайны. Стаўленне да выбару загалоўка майстроў мастацкага і публіцыстычнага слова. Памылкі ў афармленні загалоўкаў з інтэртэкстам.

Рубрыкацыя і яе асаблівасці для журналісцкага тэксту. Памылкі ў падзеле на абзацы.

8. Асаблівасці рэдагавання розных па спосабе выкладу тэкстаў

Традыцыйная класіфікацыя відаў тэксту, прынятая ў тэорыі рэдагавання. Тры віды тэксту паводле спосабу выкладу.

Аповед як найбольш пашыраны спосаб выкладу інфармацыі. Спосабы пабудовы аповеду. Вылучэнне вузлавых падзей і прыёмы іх перадачы. Сінтаксічная будова аповеду. Эпічны і сцэнічны спосабы аповеду. Пазіцыя аўтара. Аўтарскае маўленне. Аповед у рэпартажы. Паведамленне як разнавіднасць аповеду. Апісанне як від тэксту і спосаб яго пабудовы. Элементы апісання. Сінтаксічная будова апісання. Апісанне статычнае і дынамічнае. Разважанне як спосаб выкладу. Мэта разважання, яго асаблівасці. Лагічная структура разважанняў. Разважанне-доказ. Лінгвістычны аналіз тэкстаў-разважанняў.

Кампазіцыйная роля аповеду, апісання і разважання ў змешаным тэксце. Асаблівасці рэдагавання тэкстаў-аповедаў, тэкстаў-апісанняў, тэкстаў-разважанняў і змешаных тэкстаў.

9. Методыка моўна-стылёвага аналізу і праўкі тэксту.

Рэдагаванне перакладных тэкстаў

Метадычныя патрабаванні да рэдагавання мовы і стылю тэксту. Аналіз тэксту па моўных адзінках (слова, словазлучэнне, сказ, складанае сінтаксічнае цэлае). Тыповыя памылкі, выкліканыя міжмоўнай інтэрферэнцыяй. Тыповыя памылкі ў беларускім друку, тэле- і радыёэфіры, у інтэрнэт-прасторы. Методыка праўкі тэксту. Умовы, якія забяспечваюць якасць моўнай праўкі. Абгрунтаванне моўнай праўкі. Выкарыстанне рэкамендацый нарматыўнай стылістыкі. Прыёмы моўна-стылёвай праўкі.

Пераклад – адзін з распаўсюджаных відаў творчай дзейнасці журналіста. Лінгвакраіназнаўчы аспект перакладу. Калькаванне як тыповы недахоп перакладу ў сучасных СМІ. Асаблівасці перакладу і рэдагавання перакладзеных матэрыялаў СМК з рускай мовы на беларускую і з беларускай мовы на рускую. Стварэнне нацыянальнага каларыту праз моўныя сродкі – галоўная задача рэдактара пры рэдагаванні перакладу.

10. Даведачны апарат выдання. Рэдагаванне даведачнага апарату

Даведачны апарат газеты. Асаблівасці даведачнага апарату часопіса, у тым ліку навуковага, навукова-метадычнага. Тытульны ліст кніжнага выдання. Аднастаронкавы і разваротны тытульны ліст. Адварот тытульнага ліста: анатацыя, бібліяграфія, знак аховы аўтарскага права (Copyright ©). Правілы складання і рэдагавання спіса выкарыстанай літаратуры.

11. Комплекснае рэдагаванне аўтарскага твора

Практычная праца па рэдагаванні журналісцкіх матэрыялаў розных жанраў. Спецыфіка рэдагавання інфармацыйных жанраў: заметкі, рэпартажа, справаздачы, інтэрв'ю. Складанасці пры рэдагаванні аналітычных матэрыялаў, пераканаўчасць аўтарскіх доказаў. Цяжасці пры рэдагаванні мастацка-публіцыстычных твораў (нарыса, эсэ, фельетона). Спецыфіка рэдактарскай дзейнасці ў аўдыявізуальных (радыё, тэлебачанне) і інтэрнэт-СМІ. Асаблівасці рэдагавання мастацкіх (празаічных і паэтычных) твораў.

Вучэбна-метадычная карта вучэбнай дысцыпліны

Нумар раздзела, тэмы	Назва раздзела, тэмы	Колькасць аўдыторных гадзін				Колькасць гадзін кіруемай самастойнай работы	Формы кантролю ведаў
		Лекцыі	Практычныя (семіарскія) заняткі	Лабараторныя заняткі	Іншае		
1	2	3	4	5		6	9
1	Рэдагаванне як вучэбная дысцыпліна і як дзейнасць	2					
2	Значэнне вопыту рэдактарскай дзейнасці беларускіх і расійскіх асветнікаў, пісьменнікаў, публіцыстаў для фарміравання сучаснай школы рэдагавання		2				Рэферат
3	Тэкст як прадмет творчай працы рэдактара. Камунікацыйная сутнасць і псіхалагічныя перадумовы рэдагавання	2	4				Рэдагаванне тэксту
4	Методыка рэдактарскага аналізу і ацэнкі аўтарскага твора	2	2				Тэст 1
5	Віды рэдактарскага чытання і рэдактарскай праўкі тэксту: тры віды рэдактарскага чытання тэксту		4				Тэст 2
6	Паняцці «рэдактарскі аналіз» і «рэдактарская праўка»		4				Рэдагаванне тэксту

7	Рэдагаванне фактычнага матэрыялу літаратурнага твора	2	4				Рэдагаванне тэксту
8	Ілюстрацыйны фактычны матэрыял		2				Рэдагаванне тэксту
9	Рэдагаванне тэксту з лагічнага боку	2	2				Рэдагаванне тэксту
10	Рэдагаванне кампазіцыі твора		4				Рэдагаванне тэксту
11	Асаблівасці рэдагавання розных па спосабе выкладу тэкстаў	2	2				Рэдагаванне тэксту
12	Методыка моўна-стылёвага аналізу і праўкі тэксту	2	4				Тэст 3
13	Рэдагаванне перакладных тэкстаў		2				Рэдагаванне тэксту
14	Даведачны апарат выдання. Рэдагаванне даведачнага апарату	2	2			2	Тэст 4
15	Комплекснае рэдагаванне аўтарскага твора		4				Рэдагаванне тэксту
	Усяго:	16	42			2	

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

І. ЛІТАРАТУРА

Асноўная

1. Абабурка, М. Культура беларускай мовы / М. Абабурка. – Мінск : Выш. шк., 1994. – 122 с.
2. Антонова, С.Г. Редактирование: общий курс : учебник / С.Г. Антонова, В.И. Соловьев, К.Т. Ямчук. – М. : Школа издательского и медиа бизнеса [и др.], 2011. – 314 с.
3. Антонова, С.Г. Редакторская подготовка изданий : учебник / С.Г. Антонова [и др.] ; под ред. С.Г. Антоновой. – М. : Логос, 2004. – 496 с.
4. Основы культуры маўлення і стылістыкі: вуч. дапам. / пад рэд. У.В. Анічэнкі. – Мінск : Універсітэцкае, 1992. – 255 с.
5. Базанова, А.Е. Практические задания по курсу лекций по литературному редактированию / А.Е. Базанова [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://web-local.rudn.ru/web-local/prep/rj/index.php?id=111&p=17777>.
6. Беззубов, А.Н. Введение в литературное редактирование / А.Н. Беззубов. – СПб. : Изд-во С.-Петербур. гос. ун-та, 1997. – 653 с.
7. Бойчук, Л.А. Основы редактирования на русском языке : учеб. пособие / Л.А. Бойчук. – Минск : Літаратура і Мастацтва, 2009. – 152 с.
8. Гайдамакова, Б.Д. Общая методика редактирования / Б.Д. Гайдамакова [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://litklub.psi911.com/pravka003.htm>.
9. Голуб, И.Б. Конспект лекций по литературному редактированию / И.Б. Голуб. – М. : Айрис-пресс, 2004. – 432 с.
10. Дуброўскі, А. Што такое рэдагаванне / А. Дуброўскі // Маладосць. – 2016. – № 1. – С. 85–88.
11. Жаўняровіч, П.П. Стылістыка дзелавога маўлення і рэдагаванне службовых дакументаў : вучэб. дапаможнік / П.П. Жаўняровіч. – Мінск : РІПА, 2014. – 276 с.
12. Іўчанкаў, В.І. Дыскурс беларускіх СМІ. Арганізацыя публіцыстычнага тэксту / В.І. Іўчанкаў. – Мінск : БДУ, 2003. – 257 с.
13. Карпович, М.П. Рытарычны ідэал у журналістыцы: навук.-практ. пошук : арт., камент., інтэрв'ю / Марыя Карповіч. – Мінск : Тэхнапрынт, 2004. – 201 с.
14. Каўрус, А.А. Да свайго слова. Пытанні культуры мовы / А.А. Каўрус ; пад агул. рэд. У.І. Куліковіча – Мінск : РІВШ, 2011. – 344 с.
15. Колесников, Н.П. Стилистика и литературное редактирование / Н.П. Колесников. – М. : ИКЦ «МарТ» ; Ростов н/Д : Издательский центр «МарТ», 2003. – 192 с.
16. Мильчин, А.Э. Издательский словарь-справочник [Электронное издание]. – 3-е изд., испр. и доп. – М.: ОЛМА-Пресс, 2006.
17. Мильчин, А.Э. Методика редактирования текста / А.Э. Мильчин. – Изд. 3-е, перераб. и доп. – М. : Логос, 2011. – 524 с.
18. Накорякова, К.М. Литературное редактирование: общая методика работы над текстом : учеб. пособие / К.М. Накорякова. – М. : Факультет

журналистики МГУ : Изд-во Московского университета, 2011. – 331 с.

19. Накорякова, К.М. Литературное редактирование: общая методика работы над текстом : практикум / К.М. Накорякова. – М. : Икар, 2006. – 431 с.

20. Накорякова, К.М. Справочник по литературному редактированию: для работников средств массовой информации / К.М. Накорякова. М. : Флинта : Наука, 2011. – 198 с.

21. Накорякова, К.М. Литературное редактирование / К.М. Накорякова. – М. : Икар, 2015. – 432 с.

22. Петрова, Л.И. Основы редактирования: системный подход в деятельности редактора : учеб. пособие / Л.И. Петрова. – Минск : Букмастер, 2012. – 384 с.

23. Плотнікаў, Б.А. Беларуская мова : лінгвістычны кампендыум / Б. А. Плотнікаў, Л.А. Антанюк. – Мінск : Інтэрпрэссэрвіс : Кніжны Дом, 2003. – 672 с.

24. Розенталь, Д.Э. Справочник по правописанию и литературной правке / Д.Э. Розенталь. – М. : Рольф, 1996. – 368 с.

25. Руженцева, Н.Б. Стилистика и литературное редактирование рекламных и PR-текстов / Н.Б. Руженцева. – Екатеринбург : ГОУ ВПО «УрГПУ», 2010. – 218 с.

26. Сбитнева, А.А. Литературное редактирование: история, теория, практика : учеб. пособие / А.А. Сбитнева. – 2-е изд. – М. : Флинта : Наука, 2011. – 208 с.

27. Сикорский, Н.М. Теория и практика редактирования : учебник для вузов по спец. «Журналистика» / Н.М. Сикорский. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Высш. школа, 1980. – 328 с.

28. Сметанина, С.И. Литературное редактирование для журналистов и специалистов по связям с общественностью / С.И. Сметанина. – СПб. : Михайлов, 2003. – 251 с.

29. Стилистика и литературное редактирование : учебник / под ред. проф. В.И. Максимова. – 3-е изд., перераб и доп. – М. : Гардарики, 2007. – 653 с.

30. Сцяцко, П. Культура мовы / П. Сцяцко. – Мінск : Тэхналогія, 2002. – 444 с.

Дадатковая

1. Беларуская граматыка : у 2 ч. Ч. 1 : фаналогія, арфаэпія, марфалогія, словаўтварэнне, націск. – Мінск : Навука і тэхніка, 1985. – 431 с.

2. Беларуская граматыка : у 2 ч. Ч. 2 : сінтаксіс. – Мінск : Навука і тэхніка, 1986. – 327 с.

3. Беларуская мова : энцыклапедыя / пад. рэд. А. Я. Міхневіча. – Мінск : БелЭн, 1994. – 655 с.

4. Бордович, А.М. Сопоставительный курс русского и белорусского языков: учеб. пособие / А.М. Бордович, А.А. Гируцкий, Л.В. Чернышова. – Минск : Універсітэцкае, 1999. – 223 с.

5. Вьюкова, Т.Б. Восемьдесят пять радостей и огорчений : размышления редактора / Т.Б. Вьюкова. – М. : Книга, 1980. – 134 с.

6. Галь, Н. Слово живое и мертвое / Н. Галь. – М. : Время, 2011. – 590 с.
7. Голуб, И.Б. Стилистика русского языка / И.Б. Голуб. – 4-е изд. – М. : Айрис-пресс, 2003. – 448 с.
8. Дуброўскі, А. Рэдактарскі аналіз рытмічнай арганізацыі вершаванага тэксту / А. Дуброўскі // Журналістыка-2011: стан, праблемы і перспектывы : матэрыялы 13-й Міжнар. навук.-практ. канф., прысвеч. 90-годдзю БДУ, 8–9 сн. 2011 г., Мінск / рэдкал. : С.В. Дубовік (адк. рэд.) [і інш.]. – Вып. 13. – Мінск : БДУ, 2011. – С. 199–202.
9. Дуброўскі, А.У. Рэдагаванне вершаванага тэксту: метадалагічныя асновы выкладання / А.У. Дуброўскі // Сучасная журналістыка: актуальныя праблемы : зб. навук. арт. / Інстытут парламентарызму і прадпрымальніцтва ; рэдкал. : В.А. Зразікава (гал. рэд.) [і інш.]. – Мінск : Иппокрена, 2011. – С. 19–23.
10. Дуброўскі, А. Рэдактарскі аналіз вершаванага тэксту: сістэмы вершавання / А. Дуброўскі // Жыццём і словам прысягаючы... : да 90-годдзя заслуж. работніка адукацыі Рэсп. Беларусь, д-ра філал. навук, праф. Міхася Яўгенавіча Цікоцкага : зб. навук. прац / пад агул. рэд. д-ра філал. навук праф. В.І. Іўчанкава. – Мінск : Адукацыя і выхаванне, 2012. – С. 179–188.
11. Дуброўскі, А.У. Рэцэнзіі на паэтычныя зборнікі ў газеце «Літаратура і мастацтва» / А.У. Дуброўскі // Жыццём і словам прысягаючы. Культура маўлення журналіста : зб. навук. артыкулаў міжнар. навук.-практ. канф., Мінск, Беларусь. – Мінск : Выд. цэнтр БДУ, 2012. – С. 77–87.
12. Дуброўскі, А. Метадалагічныя асновы рэдагавання вершаванага тэксту: крытэрыі мастацкасці паэтычнага твора / А. Дуброўскі // Журналістыка-2013: стан, праблемы і перспектывы : матэрыялы 15-й Міжнар. навук.-практ. канф., 5–6 сн. 2013 г., Мінск / рэдкал. : С.В. Дубовік (адк. рэд.) [і інш.]. – Вып. 14. – Мінск : БДУ, 2013. – С. 193–195.
13. Дуброўскі, А. Рэдактарскі аналіз вершаванага тэксту: крытэрыі мастацкасці паэтычнага твора і праблема літаратурных іерархій / А. Дуброўскі // Слова ў кантэксце часу: да 85-годдзя прафесара А.І. Наркевіча : зб. навук. прац : у 2 т. / пад агул. рэд. В.І. Іўчанкава. – Мінск : Выд. цэнтр БДУ, 2014. – Т. 1. – С. 480–491. – Дэп. у БДУ 16.05.2014, № 003816052014.
14. Дуброўскі, А. Філасофія медыямаўлення: фактары адмоўнага ўплыву тэкстаў публіцыстычнага стылю на нацыянальную мову / А. Дуброўскі // Журналістыка-2014: стан, праблемы і перспектывы : матэрыялы 16-й Міжнар. навук.-практ. канф., 4–5 сн. 2014 г., Мінск / рэдкал. : С.В. Дубовік (адк. рэд.) [і інш.]. – Вып. 16. – Мінск : БДУ, 2014. – С. 291–294.
15. Дуброўскі, А. Рэдактар і паэтычны твор: крытэрыі мастацкасці тэксту і праблема літаратурных іерархій / А. Дуброўскі // Маладосць. – 2015. – № 1. – С. 88–94.
16. Зелянко С. Цытата – тэкстаўтваральны элемент у публіцыстыцы // Журналістыка-2012: стан, праблемы і перспектывы : матэрыялы 14-й Міжнар. навук. канф., 6–7 сн. 2012 г., Мінск / рэдкал. : С.В. Дубовік (адк. рэд.) [і інш.]. – Вып. 14. – Мінск : БДУ, 2012. – С. 243–247.

17. Іўчанкаў, В.І. Беларуская арфаграфія : апавяданні і гісторыі / В.І. Іўчанкаў. – Мінск : Пачатковая школа, 2010. – 304 с.
18. Іўчанкаў, В.І. Беларускі правапіс у апорных схемах: паводле новай рэдакцыі «Правіл беларускай арфаграфіі і пунктуацыі»: дапам. для настаўнікаў агульнаадукац. устаноў з беларус. і рус. мовамі навучання / В.І. Іўчанкаў. – 3-е выд., выпр. – Мінск : Пачатковая школа, 2012. – 56 с.
19. Карповіч, М.П. Дыпломная работа выпускніка Інстытута журналістыкі БДУ : метадычны кампендыум / М.П. Карповіч. – Мінск : Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт, 2012. – 98 с.
20. Каўрус, А.А. Стылістыка беларускай мовы / А.А. Каўрус. – 3-е выд., дапрац. і дап. – Мінск : Народная асвета, 1992. – 207 с.
21. Культура маўлення / уклад. А.У. Дуброўскі ; пад рэд. Г.І. Басавай. – Мінск : БДУ, 2013. – 100 с.
22. Лепешаў, І.Я. Асновы культуры мовы і стылістыкі: практыкум : вучэб. дапаможнік / І.Я. Лепешаў. – Мінск : Універсітэцкае, 1989. – 207 с.
23. Лужанін, М. Колас расказвае пра сябе : аповесць-эсэ / М. Лужанін. – Мінск : Маст. літ., 2010. – 430 с.
24. Накорьякова, К.М. Очерки по истории редактирования в России XVI–XIX вв. : опыт и проблемы / К.М. Накорьякова. – М. : ВК, 2004. – 227 с.
25. Практикум па беларускай мове: вучэб. дапам. для нефіліал. фак. ВНУ / пад агул. рэд. Г.М. Малажай. – Мінск: Выш. шк., 1993. – 329 с.
26. Редактор и книга: сб. статей. – Вып. 3–10. – М., 1962, 1963 (Вып. 3, 4), 1965, 1973, 1975; 1979, 1982, 1986 (Вып. 5–10).
27. Рисс, О. У слова стоя на часах : [о точности издания и борьбе с ошибками] / О. Рисс. – М. : Книга, 1989. – 349 с.
28. Рождественская, К.В. За круглым столом : записки редактора / К.В. Рождественская. – М. : Искусство, 1962. – 239 с.
29. Скрыган, Я. Добра, што я іх ведаў : аб часе, падзеях, людзях / Я. Скрыган. – Мінск : Кнігазбор, 2014. – 223 с.
30. Сметанина, С.И. Медиа-текст в системе культуры: динамические процессы в языке и стиле журналистики конца XX в. / С.И. Сметанина. – СПб. : Михайлов, 2002. – 382 с.
31. Сямешка, Л.І. Курс беларускай мовы / Л.І. Сямешка, І.Р. Шкраба, З.Т. Бадзевіч. – Мінск : Універсітэцкае, 1996. – 654 с.
32. Теория и практика редактирования : хрестоматия / Моск. гос. ун-т печати. – М. : МГУП, 2003. – 218 с.
33. Цікоцкі, М.Я. Стылістыка беларускай мовы : вучэб. дапам. для фак. журналістыкі / М.Я. Цікоцкі. – 2-е выд., перапрац. і дап. – Мінск : Універсітэцкае, 1995. – 294 с.
34. Цікоцкі, М.Я. Стылістыка тэксту : вучэб. дапам. для студэнтаў выш. навуч. устаноў філіал. профілю / М.Я. Цікоцкі. – Мінск : Беларус. навука, 2002. – 223 с.
35. Чуковская, Л.К. В лаборатории редактора / Л.К. Чуковская. – М. : Время, 2011. – 414 с.

II. РЭКАМЕНДУЕМЫЯ СРОДКІ ДЫЯГНОСТЫКІ

Для атэстацыі студэнтаў на адпаведнасць іх персанальных дасягненняў патрабаванням праграмы «Рэдагаванне» ствараецца фонд ацэначных сродкаў, які ўключае тыпавыя заданні, тэсты, тэмы рэфератаў, пытанні да выніковага экзамену і інш. Ацэначнымі сродкамі прадугледжвацца ацэнка здольнасці студэнтаў да творчай дзейнасці ў час рэдагавання тэкстаў, іх гатоўнасць весці пошук вырашэння новых задач, звязаных з недастатковасцю канкрэтных спецыяльных ведаў і адсутнасцю агульнапрызнаных алгарытмаў. У якасці формаў дыягностыкі кампетэнцый студэнтаў выкарыстоўваюцца:

- вусныя формы: гутаркі, калёквіумы, даклады на занятках і інш.;
- пісьмовыя формы: тэсты, кантрольныя апытанні, пісьмовыя справаздачы па практычных работах, рэдагаванне тэксту, эсэ, рэфераты і інш.;
- вусна-пісьмовыя формы: справаздачы па практычных работах з іх вуснай абаронай, экзамен па дысцыпліне і інш.

III. ТЭМЫ РЭФЕРАТАЎ

1. Рэдактарская дзейнасць Францыска Скарыны.
2. Рэдактарская дзейнасць Льва Сапегі.
3. Янка Купала – рэдактар.
4. Якуб Колас пра культуру мовы журналіста.
5. Кандрат Крапіва пра культуру мовы і яе ўнармаванне.
6. Кузьма Чорны пра культуру мовы.
7. Янка Скрыган пра культуру мовы.
8. А. С. Пушкін – рэдактар.
9. І. С. Тургенеў – рэдактар.
10. М. А. Някрасаў – рэдактар.
11. М. Я. Салтыкоў-Шчадрын – рэдактар.
12. Л. М. Талстой – рэдактар.
13. У. Г. Караленка – рэдактар.
14. М. Горкі – рэдактар.
15. С. Маршак – рэдактар.
16. Ус. Вішнеўскі – рэдактар.
17. Ус. Іваноў – рэдактар.
18. З вопыту рэдактарскай дзейнасці К. В. Раждзественскай.
19. З вопыту рэдактарскай дзейнасці Л. К. Чукоўскай.
20. З вопыту рэдактарскай дзейнасці Т. Б. В'юкавай.
21. А. Рыс пра рэдактарскую працу і барацьбу з памылкамі ў друку.
22. К. Паўстоўскі пра пісьменніцкую і рэдактарскую працу («Золотая роза»).
23. М. Велер пра рэдактарскую дзейнасць.
24. Лагічныя дэфініцыі ў газетных тэкстах, іх рэдактарскі аналіз.
25. Ілюстрацыйны матэрыял у сучасных друкаваных СМІ.
26. Лічбавы фактычны матэрыял у тэксце і работа рэдактара над ім.
27. Праца рэдактара з цытатамі.
28. Графічныя прыёмы афармлення тэксту.

29. Асаблівасці загатоўкаў у сучасных друкаваных і інтэрнэт-СМІ.
30. Суадносіны стандарту і экспрэсіі ў журналісцкім тэксце.
31. Заметка на старонках друкаваных СМІ: віды, кампазіцыйная схема, асаблівасці загатоўка.
32. Кампазіцыйная структура сучаснага рэпартажу ў друкаваных СМІ.
33. Фотарэпартаж у інтэрнэт-СМІ і яго асаблівасці.
34. Нарматыўная і ненарматыўная граматычная варыянтнасць у тэлерадыёэфіры.
35. Літаратурная апрацоўка запісу вуснага маўлення.

ДАПАЎНЕННІ І ЗМЯНЕННІ ДА ВУЧЭБНАЙ ПРАГРАМЫ
НА 20__ / 20__ НАВУЧАЛЬНЫ ГОД

№ п/п	Дапаўненні і змяненні	Падстава

Вучэбная праграма перагледжана і адобрана на пасяджэнні кафедры
Стылістыкі і літаратурнага рэдагавання (пратакол № __ ад __. __. 20__ г.)

Загадчык кафедры

Д-р філал. навук прафесар _____

В. І. Іўчанкаў

ЗАЦВЯРДЖАЮ

Дэкан факультэта

Канд. філал. навук дацэнт _____

С. В. Дубовік